

Berta Hansson. *Ur Mina ungar. Dagbok från en byskola. LTs förlag.*

Från redaktionen

Pedagogiken ligger långt efter många andra vetenskaper när det gäller feministisk teori. När nu *Kvinnovetenskaplig tidskrift* presenterar ett temanummer om utbildning är det just för att lyfta fram den diskussion som allt mer intensivt har börjat föras inom området.

Filosofen *Jane Roland Martin* har funnit att debatten alltid haft en tendens att fastna i frå-

geställningen om flickor ska få en egen utbildning eller om de ska få samma som männen. Ingen funderar över om också människans utbildning ska förändras.

Det har nu gått mer än sextio år sedan författaren *Virginia Woolf* uppmanade kvinnorna att gå in i akademikeryrkena för att vända upp och ned på den manligt präglade kultu-

ren. Vad har hänt sedan dess? Har vi stört den rädande ordningen?

Nej, hävdar Jane Roland Martin i en artikel i det här numret av *Kvinnovetenskaplig tidskrift*. Visst har enstaka kvinnor bjudit motstånd och lyckats införa reformer i den akademiska toppen, men flertalet har anpassat sig efter de maskulina värderingarna.

Varför har inte Woolfs visioner infriats? Enligt Martin beror det på att Woolf hade missat sambandet mellan det lönade och olönade arbetet. Hon riktade sig enbart till kvinnor som kunde låta någon annan ta över marktjänsten.

Idag sköter kvinnorna både reproduktivt och produktivt arbete. Även inom akademien är kvinnor till stor del sysselsatta i omsorgsarbeten med dåliga löner och låg status.

Kvinnors omsorgsarbete brukar betraktas som svackor i karriären. Men pedagogen Inga Elgqvist-Saltzman och hennes forskarkollegor fann att svackan förvandlas till en kulle om diagrammet vänds upp och ned. Med kvinnors liv som norm började de ifrågasätta männens karriärmönster. Vilken kompetens kommer att efterfrågas i det postindustriella samhället med ökande krav på flexibilitet och anpassningsförmåga? Och hur kommer kunskaper från olika livsfaser att värderas i ett samhälle med andra arbetsmarknadsstrukturer?

Drygt två decenniers forskning har visat att skillnaden mellan flickors och pojkers resultat i matematik är mycket liten i jämförelse med etniska grupper, nationer eller skolor. Ju högre socialgrupp, desto bättre resultat. Varför är då forskningens intresse för könsbetingade skillnader så opropotionerligt stora?

Utvecklingspsykologen *Meredith Kimball* tycker att feministiska forskare har fått lägga ned alldeles för mycket energi på att tillbakavisa påståenden om medfödda könsskillnader just när det gäller matematik. Hon tror att fokuseringen på könsbetingade skillnader går tillbaka på synen på matematik som ett maskulint område. Ord som objektiv, rationell och aggressiv är typiska exempel på det militära språk som används för att förklara matematiska processer.

Vi kan i dag också ställa frågan varför det finns så starka intressen att ge biologiska förklaringar till skillnaderna mellan kvinnor och män. *Ulla Wikander*, ekonomisk historiker i Uppsala, gör upp med "Gröt-i-huvudetdebatten" genom att granska olika biologiska teorier som fått stor spridning i en publikation från utbildningsdepartementet. Hon påpekar att företrädarna för den biologiska synen på könsskillnaderna lutar sig mot mycket bristfälligt bevismaterial – i den mån de överhuvudtaget ger några referenser för sina påståenden. Ingenstans i häftet finns något tydligt resonemang om sociala förklaringar till dagens könsskillnader och det finns inte heller någon analys med ett klart maktperspektiv på förhållandet mellan kvinnor och män.

Med hjälp av bl a kommunikationspsykologen *Valerie Walkerdines* banbrytande forskning visar pedagogen *Alison Jones* att den poststrukturalistiska tankevärlden kan få oss att se att flickor inte blir maktlöst socialiserade till "flickor". De positionerar in sig själva. Hennes forskning avslöjar också att "flickor" inte är någon enhetlig kategori. De motstridiga diskurser om hur en flicka ska vara och uppträda som flickorna från Stilla havsöarna erfar i den egna kulturen begränsar de positioner som står öppna för dem i skolan.

Finns det en feministisk pedagogik som kan innebära en förändring? Eller utgör en feministisk lärare bara ett störande element?

Språkforskaren *Eva Erson* berättar i sin artikel hur studenterna reagerade när hon i samband med en kurs i språksociologi gick in för att synliggöra kön som strukturerande faktor. Utvärderingen visade på en mängd olika känslor och reaktioner – både inom gruppen och hos en och samma individ.

Erson insåg att många olika krafter samverkar för att förmå den feministiska läraren att anpassa sig efter den traditionella uppfattningen om hur undervisningen bör bedrivas och hur en kvinna bör vara. Är det överhuvudtaget möjligt att vända upp och ned på den manligt präglade kulturen?